

DŮM KULTURY A NADĚJE: DOBŘÝ ŽIVOT

Písně z pohádek jako inspirace pro to, jak vést dobrý život.

**HUDEBNÍ
NAUŠKA**

Dobrý život

Dům kultury a naděje – konec sezony 2022 brněnského HaDivadla

Všichni si přejí dobře žít. Někdo v souladu s přírodou, někdo v souladu se společenskou doktrínou, někdo s akcentem na potřeby vlastní, někdo s ohledem na ostatní... Cesty jednotlivých lidí k naplňování potřeb a tužeb se různí podle toho, kde žijí, jaký je jejich společenský status, jak proběhla jejich socializace...a určitě vás napadne spousta dalších faktorů, které jsou pro vytyčení životní cesty klíčové.

Hledání jedné správné, univerzální cesty je předmětem kulturních válek, sociálních studií, zásadních společenských pohybů i hospodského tlachání. Hledání jedné správné cesty je pochopitelně při popisu dobrého života krokem vedle. Jde přece jen o hodnoty, jejichž univerzální přijetí by bylo nudnou a destruktivní hegemonií...zříct se jich však nelze a ani se nelze tvářit, že na nich tolik nezáleží.

Něčeho se ale držet musíme. Podívali jsme se proto na písně z českých pohádek, jež s hodnotami umě pracují, aby novým generacím životní cestu vytyčily a kontinuitu a přehlednost společenského uspořádání zajistily.

V předestřeném pohádkovém příběhu jsme se pokusili ideje v písních obsažené zasadit do kontextu stavu světa na začátku 21. století (rozuměj: kolapsu společenských i environmentálních systémů) se záměrem stavět mosty mezi zdánlivě nesmiřitelnými společenskými skupinami a hledat cesty a kotvy, reflektovanému zmaru navzdory.

I. Přijetí kolapsu

Cesta za lepším světem je krušná a začíná tím nejtěžším, bude potřeba překonat bolest i vlastní ego, přijmout ztrátu a otevřít se lidem i světu...

Žalozpěv „Slza z tváře padá“ tematizuje problémy, které v posledních letech s největší silou dopadají na společnost:

Bez zbytečných průtahů nám v první sloce otevírá téma nesnadno uchopitelného klimatického žalu, jenž drtí mladou generaci - teprve objevující krásu světa - stejnou vahou, jako generaci jejich předků, kterým se starý idealizovaný svět rozpadá před očima. Silnou stopu zanechaly dva roky vynucené izolace, ze kterých si navíc nemálo z nás odneslo trvalé následky, například v podobě ztráty či změny chuti. Jídlo, jedna z mála radostí spojujících lidi napříč kulturami, okolo které media vystavěla kult osobností a novodobého hrdinství v podobě kuchařských superstar, tak přestává fungovat jako pověstná poslední útěcha, popřípadě jako alespoň nějaký zdroj sebeidentifikace.

Druhá sloka se snaží reflektovat znepokojivou politickou situaci: konkrétně popisuje obavy z narůstajících klerofašistických tendencí ve střední Evropě a energetickou krizi spojenou s válečným konfliktem v bezprecedentní blízkosti našich hranic. Taková situace nikomu nedá spát – je jedno, jestli je to v důsledku konzervativního pojetí rodiny, raketového růstu cen za vytápění nebo strachu z války a militarizace společnosti.

V další části se nám otvírá téma osobní odpovědnosti a víry ve vědu. Od mala jsme vedeni k tomu, že si za své štěstí můžeme sami, a také že nám vědění ukáže cestu. Tváří v tvář výše popsanému, je však zjevné, že budeme jako jednotliví lidé potřebovat pomoc, adorovaná individualita se stává přítěží, krizi v jejím rozměru už v samotě nelze unést. Poslední kotva v podobě vědy se trhá, když nám nenabízí jednoduchá řešení, a když jsou mocní k současnému poznání hluchí.

Žalozpěv můžeme číst jako hrozivý popis stavu světa nebo pro nás může být tolik chybějícím vodítkem pro pochopení splínu a frustrace mladé generace. Jen hluboký vhled do jejich světa formovaného permanentní krizí bez východiska v rámci stávajících struktur, a přijetí faktu, že jsme všichni „vinni“, může být cestou pro otevření tolik potřebného mezigeneračního dialogu

Slza z tváře padá	Ami	Kdo ten můj žal vyléčí,	D
a té já se ptám,	H C	kdo má na bolest fáč?	Am7
pročpak já ač tak mladá	F Dm	Nikdo jiný nepředčí	D
jen zármutek mám.	H G	ten můj zoufalý pláč.	Am7
		Nikdo jiný nepředčí	D
Proč mi víno chutná	Ami	Můj pláč, můj pláč,	Em F
jak hlína a blín,	H C	ten můj smutný pláč.	G A Am
proč jen já jsem tak smutná	F Dm		
a mám v duši stín.	H G	Nač jste páni učení,	
		no nač, řekněte nač,	
Měl by v moll hrát klavír	A A	když se ve smích nezmění,	
a vlát černý flór.	A A	ten můj zoufalý pláč.	
V mé komnatě zní	B C	Když se ve smích nezmění	
jen církevní chór.	Dm G	můj pláč, můj pláč,	
		ten můj smutný pláč...	
		Ach ouvej, můj bože,	Am
Proč mě stále studí	Am	můj bože na nebesích,	G
a tísní ten chlad	H C	nás už ten smutek děsí.	Fmaj7 E
a proč pláčem se budím,	F Dm	Já nevím, jak říkám,	Am
když mám k ránu spát, a spát...	H G	já se snad uvzlykám.	Fmaj7 G Am

II. Znovuobjevená radost z malých věcí

V momentě, kdy se nám podaří přijmout kolaps jako fakt, jsme na nejlepší cestě k proměně našich světů vnitřních i vnějších. Oplakat a opustit některé věci a zvyky pak bude pro udržení integrity našich osobností naprosto nevyhnutelné. Oplakat a opustit bude třeba i takové věci, o kterých si myslíme, že jsou nedílnou součástí našich životů, jako třeba: kroksy v lila barvě, Coca-cola Zero, obchod Tiger, bambusová krabice na papírové kapesníky. Neznamená to však, že se tímto vzdáváme radosti ze života – právě naopak! Je to příležitost znovu objevit opomíjenou krásu každodennosti, kterou nemáme šanci zahlcení nablýskaným vřískotem lunaparku neopakovatelných příležitostí, falešných nezbytností, záviděníhodných zážitků a instantních požitků běžně zahlédnout. Je to příležitost soustředit se na to, co je v našich životech podstatné, přiblížit se k sobě samým i lidem v našem okolí. Vrátit význam a hloubku slovům o člověku, který má spíše být, než-li mít.

Není nutno, není nutno,
aby bylo přímo veselo,
hlavně nesmí býti smutno,
natož aby se brečelo.

F
F | Gm
C7
C7 | F C

TIP: Teoreticky i prakticky se aktivitami, které lidem dělají dobře, a přitom k jejich provozování není potřeba množství dodatečné energie, peněz, společenských výsad, vykořisťování lidí, destrukce komunit či drancování mimolidského světa, zabývá Spolek pro výzkum alternativního hedonismu SVAH.

Chceš-li, trap se, že ti v kapse
zlaté mince nechřestí,
nemít žádné kamarády,
tomu já říkám neštěstí.

F
F | Gm
C7
C7 | F

Pár příkladů typicky „svahových“ aktivit:
koupat se v rybníce, ...bez plavek, záměrně si vybírat couráky a jezdit jimi na výlet, sedět na lavičce a koukat na lidi, lézt po stromech, nasadit si na prsty maliny a pak je z nich postupně ujídat, rozezpívat spolucestující v ranním autobuse, ...
[doplň svoje tipy]

Nemít prachy - nevadí,
nemít srdce - vadí,
zažít krachy - nevadí,
zažít nudu - jó to vadí, to vadí.

Dm | F
Dm | F
Dm | F
Dm | B C

Není nutno, není nutno,
aby bylo přímo veselo,
hlavně nesmí býti smutno,
natož aby se brečelo.

Není nutno, není nutno,
aby bylo přímo veselo,
hlavně nesmí býti smutno,
natož aby se brečelo.

Intermezzo I. „Zpátky na zem“

...mezitím, za sedmero horami a sedmero řekami, někde v džungli na výkon zaměřené, euroamerické kultury, kde lidé bojují o alespoň trochu času, aby mohli shlédnout začleňující množství seriálů produkováných streamovacími službami, navštívit všechny právě probíhající párty, sdílet své hudební objevy či outdoorové a adrenalinové úspěchy a seznámit se se zajímavými lidmi ze a v zahraničí, se nezbytnou dovedností stala schopnost případnou nedostatečnost v jakékoliv ze zmíněných oblastí vysvětlit právě míjnému publiku svou naprostou nepostradatelností pro fungování světa...

Bez dechu, ve spěchu,

ženu si to po mechu.

Am7 D7

Pověřen úkoly, ženu si to po poli.

Přátelé, chvátám, chvátám, nemám chvíli klid.

Em | D

Já tam, já tam, dávno už měl být.

Em | D

Ne, ne, ne nesnídám, nesvačím,

nestihnu to nestačím.

Am7 D7

Promiňte, vážení,

mám veliké zpoždění!

...G

III. Naděje v dobách temných

Dějiny institucionalizovaného zabíjení lidské tvořivosti a fantazie už v jejím zárodku se s námi táhnou minimálně od dob Marie Terezie, která na našem území v 18. století zavedla všeobecnou povinnou školní docházku. Mimořádně výkonný byl v tomto směru i nekrokratický režim, který byl na našem území nastolen v druhé polovině století dvacátého.

Dobrou zprávou pro všechny, kteří při pohledu na tak dlouhou historii útlaku kreativity podléhají skepsi či depresi, však může být, že i v dobách nejtěžších se šikovným umělcům (některým dokonce v přestrojení za konformního šířitele normalizačního popu a za potlesku a rytmického podupávání dohlížejícího režimu!) dařilo do volně šířené a propagandované tvorby dostat kritiku institucionální šikany i obdiv k těm, kteří se dokázali nivelizující mašinérii vzepřít.

Létající Čestmír létá tam a zpět.

G | G

Nám na zemi* zbývá jen mu závidět.

G | G7

Stotisíckrát o tom snil každý z nás
a pak se stal dospělým**, jak šel čas,
o létání nemá zdání.

C | Em

Hm | E7

Am7 | D7

Létající Čestmír létá tam a zpět.

G | G

Já ho podezřívám, že zná jiný svět***.

G | G7

Svět zázračných možností dětských řas,
a za pár chvil proletí kolem nás
znenadání, znenadání****.

C | Em

Hm | E7

Am7 | Cm

Létající Čestmír.

G

*těm, kteří prošli vzdělávací institucí

**stát se poslušným

***vím, že lepší svět je možný!

****útlak není udržitelná cesta a jeho časy brzy skončí

IV. Exkurze do světa elit

Soudruzi, bez vůle elit ten lepší svět nevybudujeme! ...zaposlouchejte se na moment do zpovědi lidí s hlavou a sídly v oblacích, když budete dávat pozor, uslyšíte, kolik je v jejich vyprávění lidství, a kolik toho máme vlastně všichni společného...

Stejně jako přijetí kolapsu jako faktu, nalezení cesty k sobě samým, otevření mezigeneračního dialogu či nezbytnost vzdoru zdánlivě nadpozemským institucím, je součástí cesty k lepšímu světu navázání kontaktu s elitami – hledejme k sobě cesty!

Pozn.: text prošel antinacionalistickou korekturou

Svítlí, svítí slunce nad hlavou, nad hlavou,
svítí, až háj se zelená,
k tomu zpívá les i louka, kdo jen trochu správně kouká,
uvidí, co krásy tahle zZemě má.

**B Gm | C7 F7 | B Gm | Cm Gm
B | Gm | Cm | F
B | Eb7 | B | Eb7
C | C | C | F**

Slunce sype zlato do polí, do polí,
cítím už buchy z pekáčů,
a zvu všechny, co mám rád, k plným mísám,
copak sním sám tolik koláčů?*

**B Gm | C7 F7 | B Gm | Cm Gm
B | Gm | Cm | F
B | B | Eb7 | Eb7
B | Gm | Cm | F7 | B**

Rozhlídnou se kolem sebe,
k tomu oči mám,
proč mám jinde hledat nebe,
když to svoje ~~znám~~ mám?***

**Eb
Eb
C7
F7**

Svítlí, svítí slunce nad hlavou, nad hlavou,
svítí, až háj se zelená,
k tomu zpívá les i louka, kdo jen trochu správně kouká,
uvidí, co krásy tahle zZemě má.

**B Gm | C7 F7 | B Gm | Cm Gm
B | Gm | Cm | F
B | Eb7 | B | Eb7
B | Gm | Cm | F7 | B**

*zpověď Andreje Babiše

**zpověď Elona Muska

Intermezzo II. „Kulturní války“

...mezitím, za sedmero horami a sedmero řekami, někde v džungli názorů na všechno a sžíravých nutkání se vymezit, tam kde příklon k jasně definovaným názorovým protistranám je často jedinou možností, jak získat pocit, že mohu věci ovlivnit...

Reakcí na problémy, kterým nedokážeme čelit, může být útok. Tváří v tvář klimatické krizi se v našem okolí můžeme často setkat s ironií či sarkasmem, posledním to útočištěm těch, co prohráli.

Nelze si nevzpomenout na posměšné komentáře VKML o opravdu podivném oteplování, když v květnu na horách sněží...ale Václave, i snažilky dokážou vrátit úder!

Včeličko chlupatá,

i ty, Gréto, copatá,

zima tě opřádá,

už ti lezu na záda.

Am7 D7

Mámo, táto ona mě honí,

vypadá to, že mě dohoní.

Em | D

Em | D

Potvora studená,

až ji chytím bude má,

zavřu ji v sednici,

udělám z ní lednici.

Am7 D7

...G

V. Láska je spojující princip

Cesta z marastu kulturních válek je osvětlená nenadýmající Láskou, spojujícím to principem, siamským dvojčetem Moci.

A pokud vám to přijde už moc „ezo“, tak si prostě zazpívejme písničku!

Hudba a umění totiž také spojuje!

Mám písňě rád	Dm C F	Láska je ráj	D C D
Písňě táhlé jako dým	C F	Ten, kdo jí neuvěří	D C D
Písňě rychlé jako šíp	C Dm	Ať bloudí světa kraj	A G D
Mám písňě rád	Dm C G	Láska je ráj	D C D
Šťastný jsem, že zpívat smím	C G	Má tisíc tajných dveří	D C D
I když mnohý zpívá líp	F Am	Jak praví stará báj	A G D
Znám každý zdejší hrad	F C Dm	Láska, to je štít	G D
Každý zámek v okolí	C G	Sladký med i voda živá	G F C
Do mých písni vstupují	C G	Kterou chtěl bych pít	D A D
Kmán i král	Am		
Mám písňě rád	Dm C F	K lásce patří máj	G D
A když hlas mě dovolí	C F	Když se cit a čest a věrnost přidá	G F B
Budu dnešní příběh zpívat	C Dm	Tak je z lásky ráj!	C D
dál a dál	C	Tak je z lásky ráj!	C D
		Láska je ráj	D C D
		Ten, kdo tu o ní zpívá	D C D
		Zná tu starou báj	A G D
		K lásce patří máj	G D
		Když se cit a čest a věrnost přidá	G F B
		Tak je z lásky ráj!	C D
		Tak je z lásky ráj!	C D

VI. Vize budoucnosti

Panwerich: „Budoucnost bude postavena na třídním dialogu, formulaci a vyslyšení potřeb utlačovaných, respektu k jinakosti a narovnání mocenských poměrů!“

Slavní mudrci, vzácní chemici, slovní mistři, páni magistři, astrologové, geometři, agronomové, psychiatři, páni docenti geologie, psychologie, theologie, nemocí zhoubných, nemocí zjevných, nemocí latentních, vynálezové věci patentních, magnificence, zkrátka inteligence:

Tady je tesař, klempíř, zedník
a ten, co otesává kameny je kameník
a tady oráč ka,ka mnářka,
ta když se umeje, je k nepoznání kominík.
Ten dláždí ulice, ta kove podkovy,
ten plete čepice, ta peče cukroví.
Ten umí to a ta zas tohle
a všichni dohromady uchojíme moc.

F C7 F
F C7
Gm D7 Gm
C7 F
B Am
Gm Dm
F C7 F
B C7 F

Tady je tesař, klempíř, zedník
a ten co otesává kameny je kameník.
A tady služka, oráč, kamnář,
ten, když se umeje je k nepoznání kominík
Ten dláždí ulice, ten kove podkovy,
ta krmí slepice, ta peče cukroví.
Ten umí to a ten zas tohle,
a všichni dohromady udělají moc.

A tu je herec, sochař, malíř:
Já čmárám dolů nahoru a miluju Rudu
a tady tanečnice, basa čka:
Já ráda každou písničku na basu zadudu,
Já tetuju kůže, já vařím dobroty,
já pěstuju růže, já látám kalhoty.
Ta umí to a ten zas tohle
a všichni dohromady uchojíme moc.

A tu je platněř, kočí, havíř.
Já sfárám dolů do dolu a doluju rudu
a tady rybář, kejklíř, dudák
Já vám rád každou písničku na dudy zadudu
Já louhuju kůže, Já z nich šiju boty,
já pěstuju růže, já látám kalhoty,
ten umí to a ta zas tohle
a všichni dohromady uděláme moc

My všichni budem na tom lépe,
když dáte rady nám a my vám dáme své rady,
když všichni všechno všechněm dáme,
tak budou všichni lidi mít všechno dohromady.
Pro pěší ulice, na kola stojany,
mhd zadarmo, SUV do jámy.
Když ten dá to a ta zas tohle | * |,
tak všichni dost máme a nikdo nemá moc.

My všichni budem na tom lépe,
když dáte rady nám a my vám dáme své rady,
když všichni všechno všechněm dáme,
tak budou všichni lidi všechno mít dohromady
I širší ulice a tvrdší podkovy,
kuřata, slepice, pečivo cukroví.
Když ten dá to a ta zas tohle,
tak všichni dohromady budeme mít dost.

* dle potřeby doplňte jmenovitě lidi,
o kterých víte, že by měli výzvu slyšet,
něco odevzdat a přispět tak k narovnání
poměrů

Do domovů muže, peníze na boty
a do vlasů růže, spravený kalhoty
a olej na stroje a stroje na práci
a práci bez boje, při práci legraci
a slunce dost a dost pro staré, pro děti
a děti pro radost a radost pro děti.
A budem společně svět a mír milovat
a budem společně pro náš svět pracovat.
Když všichni všechněm všechno dáme,
tak budem všichni všechno mít dohromady.

C7 F
C7 F
Dm Am
Dm Cm
Gm Gm
B C
B F
B Dm
F C7 D7
Gm C7 F

Továrny na kůže, peníze na boty,
a do vlasů růže a nový kalhoty.
A olej na stroje - a stroje na práci
a práci bez boje - po práci legraci.
A slunce dost a dost, pro staré pro děti,
a děti pro radost a radost pro děti.
A budem společně svět a mír milovat,
a budem společně pro ten svět pracovat,
když všichni všechněm všechno dáme,
tak budem všichni všechno mít dohromady.

Hudební naušika

Hudební naušika je kulturně-vzdělávací duo se zázemím v NaZemi, které zpěvem za doprovodu ukulelí přibližuje široké veřejnosti zásadní společenská témata. Hudební naušika odhaluje, jak se tato témata otiskují do textů populárních českých písní a překvapenému publiku tyto písně ukazuje ve zcela novém světle: se silným ideovým nábojem, či jako hlubokou reflexi dění ve světě a ve společnosti.

>> nazemi.cz

>> nazemi.cz/hudebni-nausika